

symbol Indra-tov. Moglo bi se po pravem pisati marva, marvica, ali to prestavljanje čerk smo že pogosto vidili v slovenskem jeziku na primer: čbela in bčela, breber in berber, vreteno, namesto verteno od vertiti, drehen. (Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

* Gosp. Mijat Stojanović v Zagrebu će izdajati časopis za učiteljstvo jugoslavenko.

* Društvo za jugoslavenko povestnico v Zagrebu naznanja poziv vsem rodoljubom: naj marljivo nabirajo vse starine kakoršne koli baže, ki spadajo v obsežje domače povestnice. Vsaka stara knjiga, vsaka stara pratika, vsak star rokopis, katerega koli jezika, vse stare povelja, svedoče, vsakoverstni opisi mest in gradov, življenjopisi imenitnih ljudi, stari dnarji, narodske pripovedke, priče in pesmi, stari napisi na zvonovih, cerkvah, kamnih — to vse spada v vredno nabero domačih starin. Obrazi ali napisi se lahko posnemajo s tacih starin takole: Vzame se dosto močen in tako velik papir, kakor je napis, katerega posneti hočemo. Tak list papirja se na eni strani pomoči, in ta mokra stran se položi na napis. Potem se z oestro šetjo (kertačo) tako dolgo po ti strani rahlo vdarja, da se papir do dobrega posuši; potem se sname. Ako bi se papir še vlažen snel, bi ne bilo dobro za ponatis. Osušen papir pa se zamore celó po pošti v listu poslati, in vtis se ne bode pokvaril.

* Na znani album „Viribus unitis“ se je oglasilo že čez 400 naročnikov.

* Ravno ima na svitlo priti prvi zvezek velicega natoropisnega dela „o ptičih Evropskih“ od asistenta musejnega gosp. Friča v Pragi. Podobe ptičev so prav lepe in naravne. Popis se bo izdal v českem, francoskem in nemškem jeziku v drugem zvezku. Naročnina na celo delo znese 25 for. Celó delo bo obseglo 16 zvezkov, vsak zvezek 4 podobe.

* Ceska prestava „občnega državlanskega zakonika“ bo skoraj na svitlo prišla.

* Marljivi rusinski pisatelj, gosp. Valjan, spisatelj zoologie (živinoslovja), je tudi mineralogio (rudnoslovje) zdelal, ktero je ministerstvo úka na državne stroške v natis dalo. Gospod Valjan spisuje zdaj botaniko (rastlinsoslovje).

* Svetovid naznani, da je gosp. Nikolajevič zavolj bolehnosti odstopil od vredništva „Dalmatinskega magazina“, ktero je prevzel Ivan Sundečić. Še letos ima priti „magazin“ na svitlo.

* Gospod minister Bach je daroval en iztis velicega Kolarjevega dela „Staroitalia slavjanska“ narodni knjižnici v Lvovu.

* Rusko zemljopisno društvo se posebno trudi zemljopisno znanstvo ruskega carstva pomnožiti; zavolj tega pošilja učene može po raznih krajih države, ki vse preiščejo. V letu 1852 je izdalo 10 zemljovidov raznih dežel; dalo je predstaviti „Ritterjev zemljopis“; izdalo je „Pogled v notranjo stanje Ruskega“, „Zbornik narodopisni“; razun tega izdaja zapiske odberstva in Viestnik odborstva pod vredništvom Miljutina. Vsako leto podá dva darila za dobra izvestja, ktero eno obstoji v svetinji Konstantinovi in drugo znese 500 rublov; to društvo stoji v oski zvezi z vsimi enacimi društvi cesarstva, in je prejelo v letu 1852 čez 1200 dopisov učenih mož. Razdeli se društvo v dva odbora, v Kavkaški in Sibirski oddelk.

* Na praškem vseučilišču se bodo prihodnje šolsko leto sledeči predmeti v českem jeziku učili: Na bogoslovskem učilišču: Pastirskega bogoslovja oddel I. (pastoral); učitelj bo dr. Fabian. Na pravniskem učilišču: Sodni red; učil bo dr. Frič. Občni zakonik. Zgo-

dovina prava dedičnega; učil bo dr. Grünwald. — Na zdravniškem učilišču ne bo prihodnje leto nihče v češčini učil. Na modroslovskem učilišču bo prof. Wocel o krasovedi prednášal; prof. Tomek zgodovino cesarstva austrijskega in navod listine sredoveka razumeti; prof. dr. Koubek bo učil slovnico staročeskega jezika, jezik in slog poljski, in gosp. Hanka: primerajočo slovnico narečij slovanskih, slovnico in slovstvo rusko. Razun tega je oznanil prof. Wocel, da bo učil: Culturgeschichte des Mittelalters; — prof. Schleicher: Grammatik der altkirchenslavischen Sprache, — prof. dr. Koubek: Böhmische Grammatik für Deutsche, Polnische Grammatik für Deutsche. Sploh se bo učilo v bogoslovju 8 predmetov v latinskem, 6 v nemškem in dva v českem jeziku. V pravdoslovju 28 predmetov v nemškem in 3 v českem jeziku. Na lekarskem učilišču 46 predmetov v nemščini. Na filozofiskem učilišču 58 predmetov v nemščini in 7 v češčini, — tedaj skupej 12 predmetov v českem, 8 v latinskem in 138 v nemškem jeziku.

Novičar iz slavenskih krajev.

Od sv. Lorenca v Pušavi 6. sept. Danes je bila pri nas skušnja; veselo je bilo že od početka slišati, kako so otroci živo po domače zapeli; za tem pa tako gladko in čvrsto odgovarjali g. katehetu Šinko-tu, verlemu domorodcu, in tudi g. provizornemu učitelju Kupniku, da je bilo kaj. — Otrok je scer za tako veliko župnijo majhno, vendar je upati, da se bo s pomočjo duhovnikov pobiljšalo. — Zadnjič so še nam pa jedno zapeli, da nas je v serce veselilo; za slovo pa se je en dečak v imenu svojih součencov in součenk serčno z ginljivim nagovorom za vse zadobljene dobrote itd. zahvalil, kateri nam je še bolj serca omehkotil. Častiti preljudi gospod tehant in nadžupnik Spesič Miha so se jim zahvalivši prelepo priporočili še za naprej tak pridnim in marljivim v naukih biti in po tem živeti. Častiti gospod župnik Bohanec Jožef pa je nas prav darežljivo okrepčal.

Od sv. Petra poleg Radgone. Hudo nam je vreme naše vesele upanje vničilo, posebno v nogradih, kjer je pikec in toča tergatev zlo zlo oškodovala, in nam tudi za prihodnje leto upanje povzela; grobanja ne bo, bikov pa tudi malo, ali celó nič. Grojzda bolezní ravno v nogradih ni viditi, s tem bolj pa na brajdah; vendar je slišati, da se tako plesnjivo grojzde pre samo po sebi pobiljšava, Bog daj!

Vinu, kateri še starega imajo, je visoka cena; lanjsko se čez 130 fl. štertinkaj prodava. Sadja je hvala Bogu! vendar dovelj, posebno jabelk in sliv.

Ljudje jako bolehalo na merzlíci; tu pri nas in v sv. Lovrencu v Pušavi pa na griži tak, da je malotedenov, v katerih se ne bi veliko merlicev pokopavalo; k temu pa morda narbolj do zadaj ta silna vročina pripomaga. Od danes pa imamo dovelj hladnosti in deža.

Jančar.

Iz Koroškega naznanja „šolski prijatelj“, da 1. dan t. m. je bila preskušnja v ljudski šoli pri Jezeru, pri kateri so se učenci in učenke hvale vredno obnašali. Gosp. kaplanu Balantu Selič-u gré čast in hvala izverstnega učitelja, ki vès vnet za šolo in za vse dobro je premagal vse ovére, ktere so se mu, bodi Bogu milo! celó od tacih mož pod noge metale, katerih dolžnost bi bila, za prid šol in ljudskega poduka skerbeti. Jezerčani spoznajo velike zasluge gosp. Selič-a in so prosili šolskega nadzornika gosp. Rudmaš-a: naj jim ohranijo verlega gospoda. Bog daj! — Tudi ljudska šola na Rehberci se je dobro obnesla; čeravno šteje fara le 590 duš, je vendar precej otrok v šolo hodilo. G. fajmostru in komendatorju gosp. Jan. Kumer-u in kaplanu gosp. Andreju Krajnc-u gré slava, da z ze-

dinjenim trudom skerbite za šolsko podučenje kmečke mladine. Tako je pravo!

Iz Koroškega 11. sept. R.— Pred večerajšim smo bili u bližnjem Voflsbergu, prepričati se od napredkov ontodnega novo osnovanega tretjega razreda. Naš namen sicer ni naznanjati truda in prizadetja dotičnega učitelja; samo povedali bi radi bravcom „Novic“, da u Voflsbergu, na čisto nemškeji zemlji, se je izcimila slovenska šola, ktero vstanovil je g. Lavoslav Sevnik, in jo tudi verlo oskerbljuje. Blizo petdeset učencov in učenk, se vé da terdih Nemcov in Nemk, je bilo nazočih, ki so slovenščino gladko brali, dobro pisali in sploh toliko znali, da smo prepričali se, kako priden je njih učitelj bil. Da bi pač mnogo enakih bilo! — Zastran družtva sv. Mohora smo ravno tistih misel, kakoršne so „Novice“ izustile. Koliko veselih nad smo imeli, ko se je družtvo osnovalo; zdaj pa so jele po vodi plavati, — da bi vsaj vse ne splavale!

Iz Ljubljane. Ravno smo mislili iz Dunajskega vradnega časnika „österr. Schulbote“ naznaniti stan ljudskih šol po Krajnskem lanskega leta, kar nam pride Teržaški časnik z ravno tím popisom v roke. Prestavimo tedaj, kar smo tam takole brali:

„Na Krajnskem je bilo leta 1852 v 296 farah 111 ljudskih šol, med kterimi 7 poglavnih in 100 družih začetnih; 4 so bile posebej še za dekleta. Število šol memo predlanskega leta se je pomnožilo le za 6. Po jeziku jih je bilo 50 slovenskih, 48 slovensko-nemških in 13 nemških. V 2338 vsolanih krajih se je štelo 43.042 za šolo pripravnih otrok, v 1172 nevšolanih krajih pa 17039, — v vsem skupej je tedaj bilo 60.081 za šolo pripravnih otrok. Ali, Bogu bodi potoženo! izmed teh jih je v šolo hodilo le 12.410! — sedem in štirideset tavžent, šest sto eden in sedemdeset pa „katoljških otrok ni vživalo dobrote rednega šolskega podučjenja!“ toži „österr. Schulbote“. (Toliko tavžent napol zamurčkov imamo domačih! Kdo se bo teh usmilil?)

„Še žalostnejši“ — govori Terž. časnik na dalje — „je pa ti ogled za Krajnsko deželo, ako število šolarjev na Krajnskem primerjamo s številom šolarjev na Koroškem, ktero je po zemlji in po številu duš manjši, kakor Krajnsko. Na Koroškem je v letu 1852 bilo v 338 farah 271 katoljških šol (čez dvakrat več kakor na Krajnskem), in sicer so bile 4 poglavne šole, 263 je bilo družih začetnih šol, 4 pa so bile dekliške; po jeziku je bilo 204 nemških, 14 slovenskih, 53 nemško-slovenskih. Vsolanih krajev je bilo na Koroškem 2626 z 27.003 za šolo pripravnimi otroci, nevšolanih pa 506 krajev z 4483 za šolo vgodnimi; v vsem skupej je tedaj bilo 31.488 za šolo pripravnih otrok, izmed kterih jih je 21.048 v šolo hodilo in le 10.440 brez rednega šolskega nauka ostalo.“

„Na Krajnskem je skoraj 4 petink ($\frac{4}{5}$) za šolo pripravnih otrok žalostna osoda zadela, da so ostali brez šolskega podučjenja, na Koroškem le tretjinko.“

„Mikavno bo tudi vediti primero šolskih možakov in učiteljev na Krajnskem in Koroškem; tale je:

	na Krajnskem,	na Koroškem.
Distriktnih šolskih ogledov je bilo:	21	24
Duhovnih krajnih šolskih ogledov:	105	339
Družih krajnih šolskih ogledov:	94	241
Katehetov:	128	279
Učiteljev:	124	290
Podučiteljev:	12	54
Učitelj v dekliških šolah:	34	12
Pripravnikov deželskih:	10	25
„ duhovnih:	12	12

„Razun katoljških šol je bilo na Koroškem še 33 evangeljških; otrok evangeljske vére za šolo pripravnih je bilo 1939, v šolo jih je hodilo 1796.“

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarski patent od 6. t. m. veljaven, za celo cesarstvo, veléva, da gruntni, hišni, obertni in dohodkni davek s prikladami teh davkov ostane za leto 1854, kakoršen je to leto bil; Njih veličanstvo pa si vendar priderzé, v enem ali drugem teh davkov med letom po potrebi kaj premeniti. — Po razpisu c. k. ministerstva denarstva se bode od 1. oktobra v vsih cesarskih deželah, razun Tiroljskega, Laškega, Dalmatinskega in colne izjeme Brodinske, vžitni davk za žganjice povikšal, ter bo na vedro estrajsko pri njih napravljanju postavljen za žganjice iz krompirja, žita, pese, hrušk, jabelk itd. na 14 kraje; iz češpelj (sliv), češinj, vina, vinskih drožij, vinskega in sadnega mosta pa na 21 kraje; — drugi davki od žganjic ostanejo pri starem. — Deželno poglavarstvo na Dunaji je oklicalo vnovič staro prepoved od leta 1786, da rokodelski pomočniki in delavci ne smejo v pondeljki praznovati (Blaumontag imeti.) — Rusovski car pride res k manévru v Olo-muc 23. dan t. m. — Za knezoškofa škofije Graške je nadškof Solnograški izvolil gosp. Otokarja grofa Attems-a, ki je sedaj v Saleburgu stolni kapitulat in mestni dekan bil. — 14. t. m. se je začel zbor nemških čbelarjev na Dunaji. — Prihodnje šolsko leto bo na Dunaji na bogoslovskih šolah 10 učiteljev učilo 17 nauk, na pravoslovskih šolah 20 učiteljev 33 nauk, na zdravniških šolah 30 učiteljev 46 nauk, na modroslovskih šolah 40 učiteljev 56 nauk in 13 jezikov. — Iz Laškega grejo vsi bataljoni hrovaške meje domú, namestovani od družih. — Ogersko krono, ktero so na nekem otoku na Donavi zakopano našli, bojo z veliko slovesnostjo peljali 19. t. m. na Dunaj presv. cesarju na ogled, 21. dan t. m. pa spet v Budo na Ogersko nazaj, kjer bo spravljena. — Veliko skerb dela Ogrom tertja bolezin. — Rusovski car je zavergel premembe turške vlade, in hoče le poterditi Dunajski predlog. Po tem takem je sedaj Turčija v hudi stiski; če se ne udá temu, kar se od nje terja, se bo, zapušena od družih ji dosihmal prijaznih vlad, móгла samotež v vojsko podati, ktere scer ena stranka vlade na vso moč želí, od ktere se pa ne vé, kako se bo za-njo stekla. Je pa nek tudi druga močna stranka med Turki, ktera priporoča zvezo z Rusi za obrambo in upor. Ko je sultan unidan egiptovsko armado v taborišču pri Selvi-Burinu ogledoval, ga je z nadušenim klicom sprejela: „Allah Humé Jansur Sultanea!“ (Bog pomagaj našemu sultanu!) — Lloydova barka, ki je prišla 15. t. m. po 109 ur terpečem potovanji iz Aleksandrie v Terst, je povedala, da so došli naši misionarji srečno v Aleksandrio; egiptovska colnija je brez colnine naložila njih blago. — Sv. oče papež je 140.000 žakljev žita iz svojega dnarja nakupiti ukazal za svoje dežele, ktere veliko pomankanje žita terpé.

Zlati izreki.

Dolgi so dnevi, dolge ure v terpljenju, v upih in nadah, — ko blisk pa tekó v veselju in radosti.

Koliko kraljev je z imenom vred zgnjilo; ki so sejali seme dobrih del, živé v dobrem spominu.

Razum misli, razum sodi, ali sreča naj več sklene. Mnoge popred sreča kakor pamet obišče.

Ne spravljaj bogastva dobremu in ne puščaj ga hudobnemu; dober ga ne potrebuje, malopridnež ga zapravi.